

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของบุคลากรห้องสมุด

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย: แนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์

นัทฐภรณ์ อ่อนแก้ว*, ชัยสิทธิ์ อังคะปัญญาเดช

หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2 ถ.พระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

Factors Influencing the Acceptance of Artificial Intelligence Technologies

among Academic Library Personnel in Thailand:

Strategic Development Guidelines

Nattaporn Onkaew*, Chaiyasit Angkapunyadech

Thammasat University Library, 2 Prachan Road, Pranakorn District, Bangkok 10200

E-mail: nattapor@tu.ac.th

DOI: 10.66692/pulinet.13.2.2802

► รับบทความ 3 เมษายน 2569 ► แก้ไขบทความ 24 มิถุนายน 2569 ► ตอรับบทความ 26 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กรและสภาพแวดล้อมของ Tornatzky & Fleischer (1990) ร่วมกับแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีของ Davis (1989) และปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการศึกษา เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 151 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และสมการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์และปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ในขณะที่ปัจจัยตามกรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กรและสภาพแวดล้อม พบว่า บริบทสภาพแวดล้อมอิทธิพลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และบริบทเทคโนโลยีส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งานเท่านั้น ในขณะที่ปัจจัยตามแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี ยืนยันว่าปัจจัยการรับรู้ประโยชน์และปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ผลการวิจัยสามารถเสนอแนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การออกแบบแผนพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ การกำหนดนโยบายและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการบูรณาการเทคโนโลยี และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ

กรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี, องค์กรและสภาพแวดล้อม, แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี, เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์, บุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

Abstract

This research investigates factors influencing the acceptance of artificial intelligence (AI) technology by academic library staff in Thailand. The technology-organization-environment (TOE) framework is used with the technology acceptance model (TAM) and artificial intelligence technology literacy (AI literacy). Data is collected by questionnaire from 151 respondents and analyzed by descriptive statistics, correlation, and multiple regression.

Results are that AI literacy is the most impactful variable, exerting significantly positive influence on perceived usefulness and ease of use. For the TOE framework, environmental context positively influences perceived usefulness, but technological context affects only perceived ease of use. Additionally, perceived usefulness and ease of use are key determinants of staff behavioral intention to use AI technology. These findings may help to formulate strategic development guidelines for academic libraries; they include boosting AI-related personnel knowledge and skill; establishing supportive policies and environments facilitating technological integration; and developing systems and training initiatives to promote effective and sustainable AI use in library operations.

Keywords

Technology-Organization-Environment Framework, Technology Acceptance Model, Artificial intelligence, Academic Library Personnel

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้รับการยอมรับและนำไปใช้ในหลากหลายอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในบริบทภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและสนับสนุนการตัดสินใจบนฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยอัตราการยอมรับและการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานในภาคธุรกิจทั่วโลก ในปี 2023 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 55 อุตสาหกรรมที่ใช้กันมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการผลิต คิดเป็นร้อยละ 46.8 (Statista, 2024) และมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในระดับสากล สำหรับบริบทสถาบันการศึกษาได้มีการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้หลากหลาย เช่น การสร้างตัวเตอร่ดิจิทัล การสนับสนุนแบบเรียลไทม์แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรและการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้แม่นยำยิ่งขึ้น (Statista, 2023) ในบริบทห้องสมุดเริ่มนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานต่างๆ เช่น การสืบค้นข้อมูลและการค้นคืนสารสนเทศ การประมวลผลข้อมูลเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด การจัดหมวดหมู่เอกสาร การแปลงข้อความด้วย OCR และการวิเคราะห์ภาพเพื่อการอนุรักษ์หนังสือหายาก เป็นต้น การประยุกต์ใช้ดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ห้องสมุดให้บริการได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดภาระงานซ้ำซ้อนของบรรณารักษ์ บุคลากร และเอื้อให้สามารถมุ่งเน้นงานเชิงกลยุทธ์ รวมถึงการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับบทบาทวิชาชีพในยุคดิจิทัล (Cox & Mazumdar, 2024) นอกจากนี้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในห้องสมุดยังเผชิญความท้าทายด้านจริยธรรมและการกำกับดูแล เช่น ความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ อคติของอัลกอริทึม และความเสี่ยงที่อาจลดทอนบทบาทของบรรณารักษ์ในอนาคต ดังนั้นห้องสมุดจึงจำเป็นต้องวางแนวทางการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ที่ส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูล การออกแบบบริการที่คำนึงถึงความหลากหลาย ตลอดจนการรักษามาตรฐานความถูกต้องของทรัพยากรสารสนเทศ จริยธรรม และการกำกับดูแลในการใช้งาน (Ajani et al., 2022; Jalagar et al., 2025)

งานวิจัยในอดีตได้ศึกษาถึงการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์โดยระบุถึงปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านองค์กรและด้านสภาพแวดล้อม (Abate et al., 2025; Chatterjee et al., 2021; Masinde et al., 2024) ใช้กรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กรและสภาพแวดล้อม (Technology-Organization-Environment Framework: TOE) และศึกษาถึงการยอมรับในระดับบุคคลโดยใช้แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ที่เน้นบทบาทของการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) และ การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานเทคโนโลยี (Intention to use) นอกจากนี้งานวิจัยในอดีตต่างๆ ยังได้ศึกษาถึงปัจจัยด้านความพร้อมของบุคลากรโดยเฉพาะทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งจะสร้างความเข้าใจ ความรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ และอาจเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการยอมรับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Al-Abdullatif, 2024; Ning et al., 2025; Zhang, 2024; อัยยัญดา โรจวิสิฐภัทร์, 2565)

แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับและการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในองค์กรอย่างแพร่หลายในบริบทนานาชาติ แต่ในบริบทประเทศไทยโดยเฉพาะกลุ่มบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ยังขาดการบูรณาการปัจจัยทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI literacy) ร่วมกับกรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กรและสภาพแวดล้อม (TOE) และแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) อย่างเป็นระบบ งานวิจัยนี้จึงบูรณาการ 7 ปัจจัย ที่อยู่ภายใต้กรอบแนวคิด TOE ร่วมกับปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และ แบบจำลอง TAM เพื่ออธิบายพฤติกรรมกรยอมรับเทคโนโลยีในบริบทห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์ในการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Theoretical Background)

1. กรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กรและสภาพแวดล้อม (Technology-Organization-Environment Framework) เป็นแนวคิดของ Tornatzky & Fleischer (1990) ซึ่งเสนอถึงการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในองค์กร ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี (Technological Context) ด้านองค์กร (Organizational Context) และด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Context) งานวิจัยของ Na et al. (2022), Li (2024) และ Akinola (2023) พบว่า ปัจจัยทางเทคโนโลยี (Technology) เช่น ความเข้ากันได้ของเทคโนโลยี (Compatibility) กับระบบเดิมในห้องสมุด ปัจจัยด้านองค์กร (Organization) เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหารและการอบรมบุคลากรและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environment) เช่น งบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ ล้วนมีผลโดยตรงต่อการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และงานวิจัยของ Masinde et al. (2024) กล่าวว่าความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี การสนับสนุนจากผู้บริหาร และแรงกดดันจากคู่แข่ง เป็นปัจจัยสำคัญต่อการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

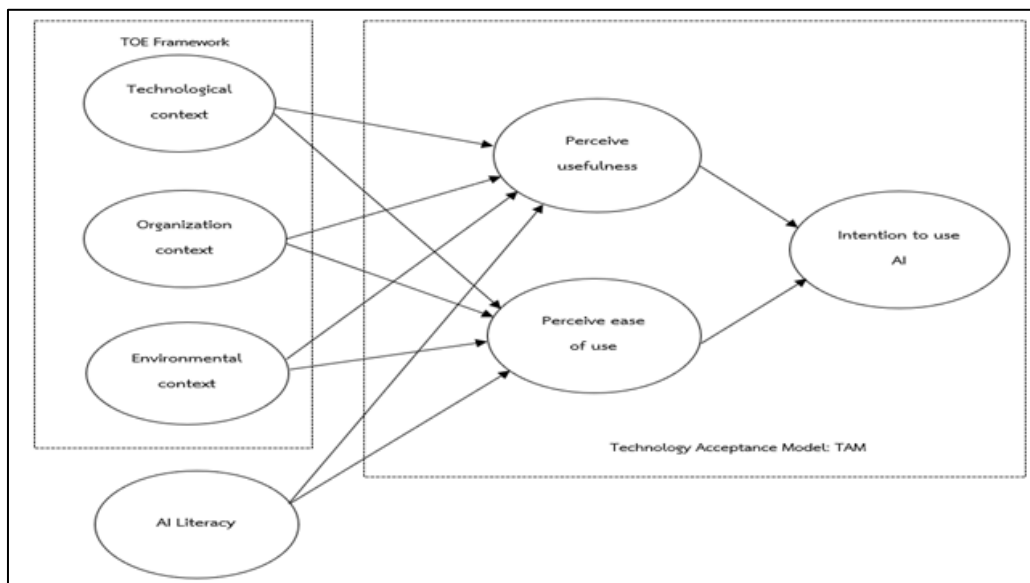
2. ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) พัฒนาโดย Davis (1989) ที่อธิบายถึงพฤติกรรมของผู้ใช้งานเทคโนโลยี โดยมีปัจจัยหลักคือ การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ซึ่งมีผลต่อทัศนคติและความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยี (Behavioral Intention) งานวิจัยของ อภิสร คุชรัฐแก้วฟ้า (2566) และ นิชากรีย์ กิตติคุณศิริ (2562) กล่าวถึงความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงมุมมองทางสังคม ความมั่นใจในตนเอง และประสบการณ์ตรงของผู้ใช้งาน โดยเมื่อพนักงานเห็นว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ช่วยให้ทำงานได้สะดวก มีประสิทธิภาพ และ

ลดความผิดพลาด พนักงานก็จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และมีแนวโน้มที่จะยอมรับและใช้งานอย่างต่อเนื่อง

3. ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Technology Literacy: AI Literacy) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเข้าใจ ประเมิน และใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบ ครอบคลุมความรู้เชิงเทคนิค ความเข้าใจผลกระทบทางจริยธรรม ความสามารถในการใช้งาน และการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการใช้งานในบริบทที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถด้านจิตสำนึกทางจริยธรรมและสังคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในชีวิตจริงและทางวิชาชีพ (Chai et al., 2021; Zhang, 2024) งานวิจัยของ Wang et al. (2022) ได้แสดงถึงองค์ประกอบของระดับทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy scales) ประกอบด้วย 4 มิติหลัก ได้แก่ (1) ความตระหนักรู้ (Awareness) ความสามารถในการระบุว่าอุปกรณ์หรือแอปพลิเคชันใดมีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และเข้าใจวิธีการทำงานของเทคโนโลยี (2) การใช้งาน (Usage) ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างเชี่ยวชาญ (3) การประเมินผล (Evaluation) ความสามารถในการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และเลือกใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ได้อย่างเหมาะสม (4) จริยธรรม (Ethics) การเข้าใจประเด็นด้านจริยธรรม เช่น ความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยของข้อมูล และการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างรับผิดชอบ งานวิจัยพบว่าระดับทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy scales : AILS) สามารถทำนายทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ใช้ที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีฯ ได้อย่างมีนัยสำคัญ

กรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐาน (Conceptual Framework and Research Hypotheses)

งานวิจัยนี้บูรณาการกรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์การและสภาพแวดล้อม (TOE) และแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) แบ่งตัวแปรออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ตัวแปรจากกรอบแนวคิด TOE ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม (2) ตัวแปรปัจจัยทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (3) ตัวแปรจากแบบจำลอง TAM ประกอบด้วย ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งสิ้น 7 ปัจจัย ตามภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยตามกรอบงานวิจัยภาพที่ 1 โดยแบ่งออกเป็น 10 สมมติฐาน ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยบริบทด้านเทคโนโลยี (Technological Context) ส่งผลทางบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยบริบทด้านองค์กร (Organizational Context) ส่งผลทางบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Environmental Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) มีส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี (Technological Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยด้านบริบทองค์กร (Organizational Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)

สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Environmental Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)

สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)

สมมติฐานที่ 9 ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Intention to Use AI)

สมมติฐานที่ 10 ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Intention to Use AI)

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษางานวิจัย คือ บุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทยที่มีประสบการณ์การทดลองหรือมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เบื้องต้น กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power (Faul et al., 2007) เป็นเครื่องมือคำนวณสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดค่าพารามิเตอร์ และ ค่าต่างๆ ดังนี้ ค่าขนาดของอิทธิพล (Effect Size - f^2) ระดับ 0.15 ความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนในการทดสอบ (Error probability - α) ระดับ 0.05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power of Test - $1-\beta$) กำหนดให้ผลต่างของความผิดพลาดเท่ากับ 0.05 และ ค่าความน่าจะเป็นในการตัดสินใจที่ถูกต้อง 0.95 ($1-\beta=0.95$) จำนวนตัวแปร (Number of Predictor) 7 ตัวแปร ผลการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 153 ราย เพื่อป้องกันความผิดพลาดกรณีตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 184 ราย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในรูปแบบอิลีกทรอนิกส์ นำแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แกะไขเนื้อหา ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง และตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม (Validity) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และการจัดกลุ่มของตัวแปร และกำหนดน้ำหนักตัวแปรด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) หาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยจะพิจารณาตัดข้อคำถามนั้นออก จัดเก็บข้อมูลของประชากรกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) จากแบบสอบถาม

จำนวน 20 ชุด ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha) กำหนดระดับค่าที่ยอมรับที่ระดับ ≥ 0.7 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ 3 ขั้นตอนดังนี้ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ การหาค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ และการคำนวณค่าเฉลี่ย เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (2) การสอบทานข้อสมมติฐานทางสถิติ (Statistical Assumption) พิจารณาข้อมูลที่ขาดหาย (Missing Data) และวิเคราะห์การแจกแจงของข้อมูลเพื่อประเมินความเป็นปกติในแต่ละตัวแปร (Univariate Outlier) โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา (3) การทดสอบสมมติฐานทางทฤษฎีแบบการถดถอยพหุคูณ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และพยากรณ์ค่าของตัวแปรตาม โดยอาศัยตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance Level) กำหนดใช้ค่า $p\text{-value} \leq 0.05$ เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย (Result and Discussion)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วน จำนวน 151 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.77 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.10 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.25 สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 52.98 ตำแหน่งงานบรรณารักษ์ คิดเป็นร้อยละ 71.52 และ ความถี่ในการใช้งาน 2 – 4 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 35.76 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า หน่วยงานที่สังกัดมีการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน หรือการให้บริการสูงถึงร้อยละ 82.72

สำหรับข้อคำถามที่สามารถเลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับงานบริการ เช่น บริการยืม - คืน, ตอบคำถาม, อบรมการใช้งาน ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 37.07 มีวัตถุประสงค์การใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 24.65 รูปแบบของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่มีให้บริการในหน่วยงาน คือ การแปลภาษา หรือระบบเข้าใจภาษาธรรมชาติ (NLP) เช่น Google Translate, ChatGPT คิดเป็นร้อยละ 22.72 สำหรับรูปแบบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ หรือเคยใช้ในการทำงาน คือ การแปลภาษา หรือระบบเข้าใจภาษาธรรมชาติ (NLP) เช่น Google Translate, ChatGPT คิดเป็นร้อยละ 28.07 ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และมีแนวโน้มจะใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์นอกเหนือกว่าที่หน่วยงานได้มีให้บริการสะท้อนถึงความต้องการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่อาจยังไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ

2. การทดสอบเครื่องมือโดยใช้ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading)

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเครื่องมือวัด มีค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ปัจจัย จากการบูรณาการกรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กรและสภาพแวดล้อม และ ปัจจัยทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ร่วมกับ แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคและค่าความแปรปรวน

ปัจจัย		Factor	MEAN	S.D.
		Loading		
1. ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี (Technological Context) (Cronbach’s Alpha = 0.797)				
TECH1	ฉันเห็นด้วยว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญตลอดเวลา	0.647	3.64	0.966
TECH2	ฉันเห็นด้วยว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เคยใช้งานสามารถใช้งานโดยไม่ต้องตั้งค่าหรือปรับแต่งหลายขั้นตอนก่อนเริ่มใช้	0.782	3.68	1.006

ปัจจัย		Factor Loading	MEAN	S.D.
TECH3	ฉันเห็นด้วยว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องมีความรู้เฉพาะทางมากนัก	0.811	3.57	1.040
TECH4	ฉันเห็นด้วยว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยีเดิมขององค์กรของฉันได้	0.637	4.07	0.798
2. ปัจจัยด้านบริบทองค์กร (Organizational Context) (Cronbach's Alpha = 0.872)				
ORG1	ผู้บริหารหรือหัวหน้างานของฉันสนับสนุนการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการทำงาน	0.741	4.36	0.715
ORG2	ผู้บริหารหรือหัวหน้างานของฉันเปิดรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้งาน	0.812	4.30	0.710
ORG3	ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผู้บริหารหรือหัวหน้างานได้กำหนดเป้าหมายการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้อย่างชัดเจน	0.808	3.96	0.860
ORG4	หน่วยงานของฉันมีนโยบายหรือแผนกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต	0.802	4.07	0.827
ORG5	หน่วยงานของฉันสนับสนุนการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เช่น การอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0.602	4.31	0.712
ORG6	หน่วยงานของฉันมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้	0.525	3.65	0.937
3. ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Environmental Context) (Cronbach's Alpha = 0.878)				
ENV1	ผู้ให้บริการห้องสมุดมีความต้องการใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์	0.583	4.18	0.741
ENV2	ผู้ให้บริการคาดหวังให้ห้องสมุดมีระบบอัตโนมัติหรือแนะนำทรัพยากรด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์	0.591	4.13	0.795
ENV3	ผู้ให้บริการมีพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มากขึ้น	0.710	4.32	0.655
ENV4	มหาวิทยาลัยในประเทศไทยขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างแพร่หลาย	0.742	4.18	0.682
ENV5	มหาวิทยาลัยที่ฉันสังกัดสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ นำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งาน	0.714	4.22	0.670
ENV6	ห้องสมุดต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้อย่างแพร่หลาย	0.724	4.38	0.608
4. ปัจจัยทักษะปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยี (AI Literacy) (Cronbach's Alpha = 0.911)				
AILIT1	ฉันมักติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อยู่เสมอ	0.715	4.44	0.537
AILIT2	ฉันสามารถใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เบื้องต้น เช่น AI Chatbot, ตรวจสอบความคล้ายของงาน, วิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ, แนะนำทรัพยากรสารสนเทศ, แปลภาษา, สร้างรูปภาพ ฯลฯ	0.643	4.05	0.717
AILIT3	ฉันใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เบื้องต้นได้ในระดับที่ดี	0.722	4.03	0.695
AILIT4	ฉันได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์	0.730	3.84	0.806
AILIT5	ฉันใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	0.725	3.97	0.780
AILIT6	ฉันประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการทำงานต่างๆ เช่น สอบถาม แปล นำเสนอข้อมูล ฯลฯ	0.624	3.99	0.732
AILIT7	ฉันใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อแก้ไขปัญหางานที่ยุ่ยากซับซ้อน	0.548	4.05	0.717
5. ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) (Cronbach's Alpha = 0.929)				
PU1	ฉันเห็นด้วยว่า การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของฉัน	0.822	4.42	0.615
PU2	ฉันเห็นด้วยว่า การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถทำให้ฉันบรรลุเป้าหมายในการทำงานได้เร็วขึ้น	0.863	4.34	0.65
PU3	ฉันเห็นด้วยว่า การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ช่วยให้ฉันจัดการงานที่ยุ่ยากซับซ้อนได้	0.849	4.3	0.717
PU4	ฉันเห็นด้วยว่า การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานช่วยยกระดับคุณภาพการให้บริการในห้องสมุด	0.823	4.33	0.669
PU5	ฉันเห็นด้วยว่า การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานช่วยให้การบริการรวดเร็วขึ้น	0.801	4.34	0.718
PU6	ฉันเห็นด้วยว่า การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานช่วยให้การบริการน่าเชื่อถือมากขึ้น	0.592	4.01	0.842
6. ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) (Cronbach's Alpha = 0.922)				
PEOU1	ฉันเห็นด้วยว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ฉันเคยใช้งานมีรูปแบบที่เข้าใจง่าย	0.600	4.16	0.656

ปัจจัย		Factor	MEAN	S.D.
		Loading		
PEOU2	ฉันเห็นด้วยว่า การเรียนรู้วิธีการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเรื่องง่าย	0.678	4.03	0.685
PEOU3	ฉันเห็นด้วยว่า การใช้งานฟังก์ชันต่างๆ ของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเรื่องง่าย	0.667	3.95	0.726
PEOU4	ฉันสามารถใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้โดยไม่ต้องมีผู้เชี่ยวชาญแนะนำ	0.749	3.68	0.888
PEOU5	ฉันสามารถใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์โดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก	0.796	3.78	0.829
PEOU6	ฉันสามารถเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้เองจากการลองใช้งานเพียงไม่กี่ครั้ง	0.789	3.89	0.818
7. ปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Intention to use AI) (Cronbach's Alpha = 0.924)				
INT1	ฉันตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในงานห้องสมุดต่อไปในอนาคต	0.793	4.3	0.607
INT2	ฉันตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างต่อเนื่องในการทำงานห้องสมุด	0.865	4.28	0.589
INT3	เมื่อมีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต ฉันจะทดลองใช้กับการทำงานในห้องสมุด	0.870	4.28	0.580
INT4	ฉันมีแนวโน้มที่จะเสนอเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการกระบวนการทำงานของห้องสมุด	0.851	4.18	0.720
INT5	ฉันมีแนวโน้มที่จะแนะนำให้เพื่อนร่วมงานใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานห้องสมุด	0.883	4.22	0.632
INT6	ฉันจะแนะนำเครื่องมือ บริการ เกี่ยวกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เคยใช้งาน ให้กับผู้ใช้บริการ	0.863	4.22	0.653

3. การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย (Regression Analysis)

งานวิจัยทดสอบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (โดยใช้ค่า p-value ที่ ≤ 0.05 เป็นตัวกำหนดนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน โดยตัวแปรตาม คือ ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ เมื่อพิจารณาที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.001 ($F_{(4, 148)} = 26.477$) โดยสามารถทำนายการรับรู้ประโยชน์ ได้ร้อยละ 41.70 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.417 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณ (Std. Error of the Estimate) เท่ากับ 0.46953 ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม สามารถพยากรณ์ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.000 และ 0.005 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร และปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน มีค่า Sig เท่ากับ 0.451 และ 0.915 ตามลำดับ จึงไม่สามารถเป็นตัวกำหนดความผันแปรของตัวแปรปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ โดยแสดงตามตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ผลทางสถิติความแปรปรวนของปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	23.348	4	5.837	26.477	.000**
Residual	32.627	148	.220		
Total	55.975	152			

**Sig < 0.05

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ผลทางสถิติความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์

ตัวแปร	ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)				
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
บริบทด้านเทคโนโลยี (Technological Context)	0.043	0.057	0.053	0.755	0.451
บริบทด้านองค์กร (Organizational Context)	-0.009	0.080	-0.009	-0.107	0.915
ด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Context)	0.264	0.093	0.243	2.832	0.005*
ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy)	0.473	0.073	0.478	6.453	0.000**

*p < 0.05, **p < 0.01, R² = 0.417

3.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยตัวแปรตาม คือ ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน เมื่อพิจารณาที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ($F_{(4, 147)} = 52.557$) โดยสามารถทำนายปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ได้ร้อยละ 58.80 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.588 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณ เท่ากับ 0.42529 ตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี และปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ สามารถพยากรณ์ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 และ 0.000 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ (Beta) เท่ากับ 0.280 และ 0.579 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปร ปัจจัยด้านบริบทองค์กร และปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.926 และ 0.340 ตามลำดับ จึงไม่สามารถเป็นตัวกำหนดความผันแปรของตัวแปรปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งานได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี และปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน โดยแสดงตามตารางที่ 4 และตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ผลทางสถิติความแปรปรวนของปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	38.023	4	9.506	52.557	.000**
Residual	26.588	147	.181		
Total	64.611	151			

**Sig. < 0.05

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ผลทางสถิติความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน

ตัวแปร	ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)				
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
บริบทด้านเทคโนโลยี (Technological Context)	.243	.052	.280	4.706	.000**
บริบทด้านองค์กร (Organizational Context)	.007	.076	.007	.093	.926
ด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Context)	.084	.087	.070	.957	.340
ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy)	.616	.067	.579	9.201	.000**

*p < 0.05, **p < 0.01, R² = 0.588

3.3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน และปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.000 ($F(2, 150) = 85.718$) สามารถทำนายปัจจัยได้ร้อยละ 53.30 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.533 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณ เท่ากับ 0.37044 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.011 และ 0.000 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ เท่ากับ 0.168 และ 0.631 ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน และปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ตามตารางที่ 6 และตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ผลทางสถิติความแปรปรวนของปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	23.264	2	11.632	84.492	.000**
Residual	20.513	149	0.138		
Total	43.776	151			

**Sig < 0.05

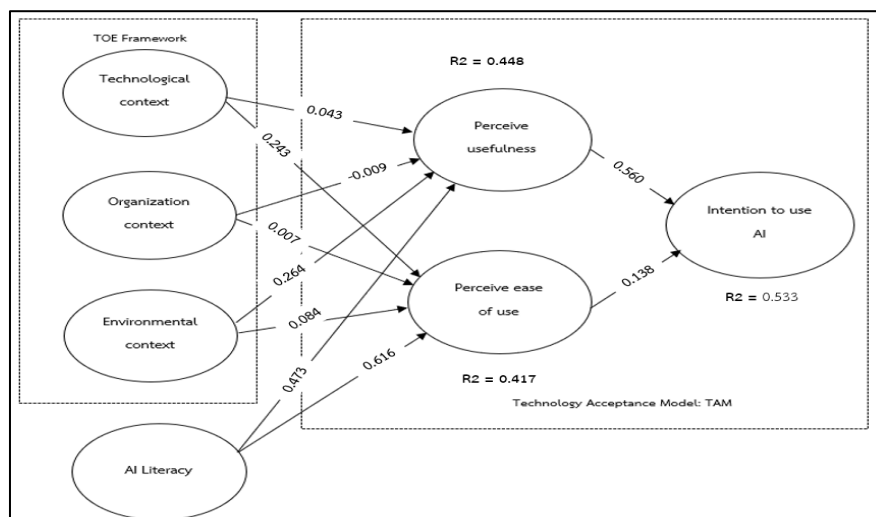
ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ผลทางสถิติความสัมพันธ์ของปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

ตัวแปร	ปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Intention to use AI)				
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)	0.567	0.059	0.638	9.643	0.000**
การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	0.124	0.054	0.150	2.270	0.025*

*p < 0.05, **p < 0.01, $R^2 = 0.533$

4. ผลการสมมติฐานงานวิจัย

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย ดังแสดงภาพที่ 2 และ ตารางที่ 8 ดังนี้

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัยของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย : แนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์

ตารางที่ 8 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ลำดับสมมติฐาน	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
H1	ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี (Technological Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	ไม่สนับสนุน
H2	ปัจจัยด้านบริบทองค์กร (Organizational Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	ไม่สนับสนุน
H3	ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Environmental Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	สนับสนุน
H4	ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	สนับสนุน
H5	ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี (Technological Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)	สนับสนุน
H6	ปัจจัยด้านบริบทองค์กร (Organizational Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)	ไม่สนับสนุน
H7	ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Environmental Context) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)	ไม่สนับสนุน
H8	ปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use)	สนับสนุน
H9	ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Intention to Use AI)	สนับสนุน
H10	ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Intention to Use AI)	สนับสนุน

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมิติกรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กรและสภาพแวดล้อม (TOE) ต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ แสดงถึงความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยดังนี้

ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการรับรู้ประโยชน์ แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะเห็นด้วยว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยีเดิมขององค์กรได้แต่ไม่ได้หมายความว่าจะรับรู้ว่าการรับรู้ประโยชน์จะช่วยให้ประสิทธิภาพหรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวพัชร จิระเดชะ (2566) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ Generative AI มาใช้ในองค์กร: กรณีศึกษาพนักงานที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง” พบว่าการนำเทคโนโลยี Generative AI มาใช้งานไม่ส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ประโยชน์ของผู้ใช้ในช่วงแรก เนื่องจากผู้ใช้งานยังไม่สามารถประเมินผลลัพธ์หรือประสิทธิภาพของเทคโนโลยีได้อย่างชัดเจนในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้งานวิจัยของ Katebi et al. (2022) ที่พบว่าเทคโนโลยี ในด้านความสอดคล้องกับระบบเดิม (Compatibility) ขององค์กรไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการรับรู้ประโยชน์

ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการรับรู้ประโยชน์ ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่ของงานวิจัยนี้มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 53 อยู่ในช่วงวัยทำงานที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่ และสามารถตัดสินใจรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีจากประสบการณ์ตรงมากกว่าการรับรู้ผ่านองค์กร กล่าวคือ ผู้ใช้งานอาจมองว่าคุณค่าของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เกิดจากการใช้งานจากประสบการณ์จริง มากกว่าการสนับสนุนเชิงนโยบายจากองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Abdekhooda et al. (2019) ที่ศึกษาการยอมรับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสุขภาพ (Health Information Systems) ในประเทศอิหร่าน ที่พบว่าความสามารถขององค์กรและการสนับสนุนจาก

ผู้บริหารไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีโดยตรง และ งานวิจัยของ แพรพพัชร จิระเดชะ (2566) อธิบายว่าการสื่อสารภายในองค์กรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ไม่ชัดเจนเพียงพอ ส่งผลให้พนักงานไม่เข้าใจการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ว่าสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ นอกจากนี้ การขาดการฝึกอบรมที่เหมาะสม อาจทำให้พนักงานไม่มีความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำให้พนักงานไม่สามารถรับรู้ถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของเทคโนโลยีดังกล่าวได้

ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chatterjee et al. (2021) และ Katebi et al. (2022) ที่พบว่าสภาพแวดล้อม ซึ่งรวมถึงแรงกดดันจากการแข่งขัน (Competitive Pressure) และการสนับสนุนจากภาครัฐ (Government Support) มีอิทธิพลต่อการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยี

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schiavo et al. (2024) ที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อระดับความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของผู้ใช้เพิ่มขึ้น การรับรู้ว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีประโยชน์ต่อการทำงานและชีวิตประจำวันก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมิติกรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กรและสภาพแวดล้อม ต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งานแสดงให้ถึงความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Na et al. (2022) และ Abate et al. (2025) ที่พบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความง่ายในการใช้ของเทคโนโลยี และอธิบายถึงความสะดวกของเทคโนโลยี ช่วยลดความซับซ้อนในการเรียนรู้และการปฏิบัติจริง ทำให้ผู้ใช้รู้สึกวาทเทคโนโลยีมีความเป็นมิตรและสามารถใช้งานง่ายขึ้น

ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mercuri et al. (2025) ที่ศึกษา “ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ด้านองค์กร และด้านสภาพแวดล้อม ที่ส่งอิทธิพลต่อความตั้งใจในการยอมรับปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (GEN-AI) ขององค์กรภาคสาธารณะ : การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างประเทศ” พบว่าปัจจัยด้านบริบทองค์กรซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง (Top management support) และ ความพร้อมขององค์กร (Organizational Readiness) ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน กล่าวคือพนักงานสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร หรือ อีกนัยหนึ่งพนักงานได้มีการทดลองใช้งานเทคโนโลยีใหม่ก่อนที่จะมีการสนับสนุนการใช้งานจึงทำให้พนักงานมองว่าการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เลือกใช้เองนั้นใช้งานได้ง่าย มากกว่าการสนับสนุนจากองค์กรจึงเสนอสมมติฐานว่าทักษะรายบุคคลมีบทบาทตัดสินใจได้มากกว่าความพร้อมทางกายภาพขององค์กร

ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mercuri et al. (2025) เนื่องจากแรงกดดันจากผู้ให้บริการสะท้อนถึงความคาดหวังของผู้ใช้ต่อการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในองค์กร มากกว่าการกำหนดลักษณะการใช้งานของระบบโดยตรง งานวิจัยของ Abdekhoda et al. (2019) พบว่าบริบทด้านสภาพแวดล้อม มีแนวโน้มส่งผลทางอ้อมต่อการยอมรับหรือการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยี มากกว่าที่จะส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ในการใช้งาน กล่าวคือสิ่งแวดล้อมภายนอกอาจกระตุ้นให้องค์กรเลือกใช้เทคโนโลยี แต่ไม่ได้ทำให้ผู้ใช้รู้สึกวาทเทคโนโลยีนั้นง่ายขึ้น

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ต่อปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhang (2024) ที่พบว่าความรู้และความเข้าใจด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญ โดยแสดงให้เห็น

เห็นว่าผู้ใช้ที่มีความเข้าใจในหลักการทำงานและข้อจำกัดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ จะรู้สึกว่าการใช้งานระบบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ไม่ซับซ้อน ส่งผลให้ผู้ใช้งานมองว่าการใช้งานระบบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเรื่องง่าย ไม่ซับซ้อน

4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ ต่อปัจจัยความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hussain and Khan (2025) ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับของบรรณารักษ์ต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ณ กรุงอิสลามาบัต พบว่าการรับรู้ความง่ายในการใช้ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อทัศนคติของบรรณารักษ์ที่มีต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ขณะที่การรับรู้ประโยชน์ เป็นปัจจัยส่งเสริมให้บรรณารักษ์มีแนวโน้มยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มากขึ้น สอดคล้องกับ Maheshwari (2023) ที่แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานของนักศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อเจตนาการยอมรับ ต่อการใช้งาน ChatGPT และงานวิจัยของ พิระพงษ์ แสงวงศ์ (2566) ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการรับรู้ถึงผลประโยชน์การใช้งาน และการรับรู้ความง่ายในการใช้งานส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย: แนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยบูรณาการกรอบแนวคิดด้านเทคโนโลยี องค์กร และสภาพแวดล้อม (TOE) ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบริบทองค์กร และปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อม ร่วมกับปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ประโยชน์ และความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ จำนวน 7 ปัจจัย ตามกรอบงานวิจัยนั้น ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรศาสตร์สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยมักใช้งานในด้าน การแปลภาษาหรือระบบเข้าใจภาษาธรรมชาติ (NLP) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับรูปแบบที่หน่วยงานจัดหาให้บริการ และใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เกินกว่าที่หน่วยงานมีให้บริการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรมีความพร้อมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี หน่วยงานจึงควรสนับสนุนพฤติกรรมดังกล่าวด้วยการจัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้การใช้งานเกิดประโยชน์สูงสุดในระดับองค์กร

จากการวิเคราะห์สมมติฐานด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ พบว่าปัจจัยด้านทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ซึ่งปัจจัยนี้มีความสำคัญที่สุดในฐานะตัวแปรสนับสนุนที่ผลักดันการยอมรับเทคโนโลยีในภาพรวม ขณะที่ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อมส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ประโยชน์ และปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยีส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน นอกจากนี้ การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความง่ายในการใช้งานยังส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของบุคลากรห้องสมุด ซึ่งสนับสนุนแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) อย่างแท้จริง ในขณะที่ปัจจัยด้านบริบทองค์กรไม่ส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน และปัจจัยด้านบริบทเทคโนโลยีไม่ส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์ รวมถึงปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อมไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของบุคลากรห้องสมุด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับนโยบายหรือโครงสร้างสนับสนุนขององค์กรเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับทักษะ ความเข้าใจ ประสบการณ์การใช้งานจริง และการรับรู้ว่าเทคโนโลยีดังกล่าวมีประโยชน์และใช้งานได้ง่ายต่อการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของ

บุคลากรเป็นลำดับแรก ควบคู่กับการคัดเลือกหรือพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้งานง่าย สอดคล้องกับกระบวนการทำงานของห้องสมุด จะสามารถแสดงให้เห็นประโยชน์ของเทคโนโลยีดังกล่าวต่อการปฏิบัติงานได้ นอกจากนี้ ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อให้บุคลากรเกิดความมั่นใจ เห็นคุณค่าของเทคโนโลยีต่อการประยุกต์ใช้ในการทำงาน และมีความตั้งใจในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ไปใช้ในการพัฒนางานห้องสมุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. การสนับสนุนทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ผลการวิจัยพบว่าทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ส่งผลต่อการรับรู้ความง่าย และการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสูงสุด ดังนั้นองค์กรจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะด้านนี้เป็นลำดับแรก โดยจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับประยุกต์ใช้งาน รวมถึงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานปัญญาประดิษฐ์อย่างเป็นรูปธรรม

2. การสร้างการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ภายในองค์กร จากผลวิจัยพบว่าการรับรู้ประโยชน์มีอิทธิพลสูงต่อความตั้งใจใช้งาน และบุคลากรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานช่วยให้การบริการน่าเชื่อถือมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในด้านของการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งานช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานยังมีระดับที่ต่ำ องค์กรควรจัดหาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เหมาะสมกับการทำงานแต่ละหน่วยงาน และสร้างความเข้าใจเชิงรูปธรรมก่อนการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงให้เกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น โดยจัดทำตัวอย่างการใช้งาน (Use Cases) หรือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ร่วมกันภายในองค์กร ให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีความสามารถช่วยลดเวลาการทำงาน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในงานที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อสร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่นในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง

3. องค์กรควรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ได้แก่ ความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการ และ โครงการพื้นฐานและนโยบายของมหาวิทยาลัยต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวเป็นตัวกำหนดอิทธิพลการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยสามารถดำเนินการ 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ศึกษาและนำแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งในและต่างประเทศที่นำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้สำเร็จมาปรับใช้กับบริบทขององค์กร (2) ออกแบบและพัฒนาบริการให้รองรับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนไป เช่น การพัฒนาระบบแนะนำทรัพยากรสารสนเทศ หรือระบบตอบคำถามอัตโนมัติด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (3) เชื่อมโยงแผนงานด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของห้องสมุดเข้ากับนโยบายของมหาวิทยาลัย เพื่อพิจารณาการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น

4. องค์กรควรเลือกใช้และพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้งานง่ายและเข้ากันได้กับระบบเดิมที่มี ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน มีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจใช้งาน อย่างไรก็ตาม บุคลากรยังมีความกังวลในระดับหนึ่งว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์บางประเภทยังต้องการความรู้เฉพาะทางและการตั้งค่าที่ซับซ้อน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการนำมาใช้จริงในองค์กร ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดหาเทคโนโลยีที่มีรูปแบบเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน สามารถเชื่อมต่อกับระบบที่มีอยู่เดิมได้ รวมถึงจัดให้มีคู่มือใช้งานและการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อลดอุปสรรคในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษานี้พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตำแหน่งบรรณารักษ์ ที่ทำงานบริการ ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมถึงส่วนงานอื่น เช่น ผู้ปฏิบัติงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ผู้ปฏิบัติงานการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เป็นต้น จึงขอเสนอแนะงานวิจัยต่อเนื่องว่า ควรศึกษากลุ่มประชากรตามตำแหน่งงาน เพื่อเปรียบเทียบลักษณะงานที่สอดคล้องกับการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้งาน

2. ขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไปยังห้องสมุดประเภทอื่นๆ เช่น ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดสาธารณะ และห้องสมุดโรงเรียน ตลอดจนสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ที่มีอิทธิพลสูงต่อทั้งปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ และ ปัจจัยการใช้งานง่าย งานวิจัยในอนาคตจึงควรขยายศึกษาปัจจัยดังกล่าวแบบเชิงลึกกว่าทักษะใดที่มีอิทธิพลมากที่สุด โดยพิจารณาการใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ช่วยอธิบายมิติ ด้านทัศนคติ ประสบการณ์ และการรับรู้ของผู้ใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ได้อย่างรอบด้านขึ้น

ข้อจำกัดของงานวิจัย

1. การวิจัยมุ่งเน้นไปที่บุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพียงกลุ่มเดียว จึงไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในบริบทของห้องสมุดประเภทอื่น หรือสถาบันการศึกษาในต่างประเทศได้อย่างครบถ้วน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามเชิงปริมาณ ซึ่งสามารถวิเคราะห์เชิงสถิติได้อย่างน่าเชื่อถือแต่ก็อาจมีข้อจำกัดในการอธิบายทัศนคติ ประสบการณ์ และมุมมองเชิงลึกของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการภายใต้ช่วงเวลาที่จำกัด ขณะที่เทคโนโลยีและนโยบายด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผลการวิจัยจึงสะท้อนเฉพาะช่วงเวลา และมีความแตกต่างหากเทคโนโลยีและนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น มีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ทันสมัยขึ้น มีฟังก์ชันการทำงานได้หลากหลายรูปแบบมากขึ้น และนโยบายขององค์กรที่สนับสนุนมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

การศึกษานี้จะไม่สามารถสำเร็จลงได้ หากปราศจากความอนุเคราะห์จากผู้บริหารหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ผลักดันให้ร่วมโครงการอบรม R2R ของ ม.ธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ที่ร่วมพิจารณาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ พร้อมทั้งทีมวิทยากร คณะจัดอบรม และขอขอบคุณบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทุกท่านที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้

รายการอ้างอิง (References)

- ณิชาธิ์ กิตติคุณศิริ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แชทบอท [วิทยาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:169106
- แพรวพัชร จิระเดชะ. (2566). ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ Generative AI มาใช้ในองค์กร: กรณีศึกษาพนักงานที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง [วิทยาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:313549
- พีระพงษ์ แสงศรี. (2566). การศึกษาการยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับระบบการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย [ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล]. CMMU Digital Archive.
<https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/5299>
- อัยย์ญาติา โรจวิสิฐภัทร์. (2565). ปัจจัยองค์กร เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และสมรรถนะทางการบัญชีที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งาน RPA Software ของพนักงานบัญชีและการเงิน กรณีศึกษา อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน จังหวัดชลบุรี และระยอง [วิทยาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:311509

- อภิสรุ คชรัฐแก้วฟ้า. (2566). *การศึกษามลกระทบจากการยอมรับใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานออฟฟิศในประเทศไทย* [ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล]. CMMU Digital Archive. <https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/5260>
- Abate, Y. A., Ukpabi, D. C., & Karjaluoto, H. (2025). Investigating digital marketing readiness among tourism firms: An emerging economy perspective. *Current Issues in Tourism*, 28(13), 2153–2172. <https://doi.org/10.1080/13683500.2024.2358047>
- Abdekhoda, M., Dehnad, A., & Zarei, J. (2019). Determinant factors in applying electronic medical records in healthcare. *The Eastern Mediterranean Health Journal*, 25(1), 24–33. <https://doi.org/10.26719/emhj.18.007>
- Ajani, Y. A., Tella, A., Salawu, K. Y., & Abdullahi, F. (2022). Perspectives of librarians on awareness and readiness of academic libraries to integrate artificial intelligence for library operations and services in Nigeria. *Internet Reference Services Quarterly*, 26(4), 213–230. <https://doi.org/10.1080/10875301.2022.2086196>
- Akinola, S. (2023). Capabilities and apparent implications of artificial intelligence (AI) adoption in Nigerian academic libraries. *University Library at a New Stage of Social Communications Development. Conference Proceedings*, 283–289. https://doi.org/10.15802/unilib/2023_293813
- Al-Abdullatif, A. M. (2024). Modeling teachers' acceptance of generative artificial intelligence use in higher education: The role of ai literacy, intelligent TPACK, and perceived trust. *Education Sciences*, 14(11), 1209. <https://doi.org/10.3390/educsci14111209>
- Chai, C. S., Lin, P.-Y., Jong, M. S.-Y., Dai, Y., Chiu, T. K. F., & Qin, J. (2021). Perceptions of and behavioral intentions towards learning artificial intelligence in primary school students. *Educational Technology & Society*, 24(3), 89-101. <https://www.jstor.org/stable/27032858>
- Chatterjee, S., Rana, N. P., Dwivedi, Y. K., & Baabdullah, A. M. (2021). Understanding ai adoption in manufacturing and production firms using an integrated TAM-TOE model. *Technological Forecasting and Social Change*, 170, 120880. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120880>
- Cox, A. M., & Mazumdar, S. (2024). Defining artificial intelligence for librarians. *Journal of Librarianship and Information Science*, 56(2), 330–340. <https://doi.org/10.1177/09610006221142029>
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2), 175–191. <https://doi.org/10.3758/BF03193146>
- Hussain, A., & Khan, A. (2025). Librarian acceptance of artificial intelligence in academic libraries of Islamabad: An application of the technology acceptance model. *Technical Services Quarterly*, 42(3–4), 297–317. <https://doi.org/10.1080/07317131.2025.2512280>

- Jalagar, V. Y., Rathod, P. M., & Karkun, S. G. (2025). Artificial Intelligence's (AI) impact on libraries: A new era. *International Journal of Research in Library Science*, 11(1), 279–282.
<https://doi.org/10.26761/ijrls.11.1.2025.1847>
- Katebi, A., Homami, P., & Najmeddin, M. (2022). Acceptance model of precast concrete components in building construction based on technology acceptance model (TAM) and technology, organization, and environment (TOE) framework. *Journal of Building Engineering*, 45, 103518.
<https://doi.org/10.1016/j.jobbe.2021.103518>
- Li, D. (2024). Adoption of artificial intelligence in public and private libraries of china: Determinants, challenges, and perceived benefits. *Profesional de la información*, 33(4), 1-12.
<https://doi.org/10.3145/epi.2024.ene.0416>
- Maheshwari, G. (2023). Factors influencing students' intention to adopt and use ChatGPT in higher education: A study in the Vietnamese context. *Education and Information Technologies*, 29(10), 12167–12195. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12333-z>
- Masinde, J. M., Mugambi, F., & Wambiri, D. M. (2024). *Exploring the current landscape of artificial intelligence adoption in Kenyan academic libraries. In ICEGOV '24: Proceedings of the 17th International Conference on Theory and Practice of Electronic Governance* (pp. 403–408). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/3680127.3680156>
- Mercuri, F., Quaglieri, L., Ramírez-Hurtado, J. M., & Quattrociochi, B. (2025). Technological, organizational and environmental determinants influencing the intention to adopt GEN-AI of public sector organizations: a cross-country comparative analysis. *European Journal of Innovation Management*, 1–26. <https://doi.org/10.1108/ejim-03-2025-0359>
- Na, S., Heo, S., Han, S., Shin, Y., & Roh, Y. (2022). Acceptance model of artificial intelligence (AI)-based technologies in construction firms: Applying the technology acceptance model (TAM) in combination with the technology–organisation–environment (TOE) framework. *Buildings*, 12(2), 90.
<https://doi.org/10.3390/buildings12020090>
- Ning, Y., Zhang, W., Yao, D., Fang, B., Xu, B., & Wijaya, T. T. (2025). Development and validation of the artificial intelligence literacy scale for teachers (AILST). *Education and Information Technologies*, 30(12), 17769–17803. <https://doi.org/10.1007/s10639-025-13347-5>
- Schiavo, G., Businaro, S., & Zancanaro, M. (2024). Comprehension, apprehension, and acceptance: understanding the influence of literacy and anxiety on acceptance of artificial Intelligence. *Technology in Society*, 77, 102537. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2024.102537>
- Statista. (2023). Artificial intelligence (AI) and publishing in the United States. *Statista*.
<https://www.statista.com/study/135757/ai-in-publishing/>
- Statista. (2024). Artificial Intelligence: in-depth market analysis. *Statista*.
<https://www.statista.com/study/50485/in-depth-report-artificial-intelligence/>

- Wang, B., Rau, P.-L., & Yuan, T. (2022). Measuring user competence in using artificial intelligence: validity and reliability of artificial intelligence literacy scale. *Behaviour & information technology*, 42, 1-14. <https://doi.org/10.1080/0144929X.2022.2072768>
- Zhang, S. (2024). How AI literacy affects the intention to use AIGC: An empirical TAM-based study. *Journal of Big Data and Computing*, 2(3), 169. <https://doi.org/10.62517/jbdc.202401326>